

Rizikové chování u dětí školního věku a možnosti školy je ovlivnit

Diplomantka: Bc. Jana Doubalová

Vedoucí dipl. práce: doc. PhDr. Oldřich Matoušek, CSc.

Diplomantka si zvolila velmi aktuální téma, které úzce souvisí se sociální prací. Koncentrace rizikových signálů v chování konkrétního dítěte či mladistvého by se totiž měla stát podnětem k preventivnímu zásahu, aby rizikové chování nepřerostlo v chování protispolečenské. Zároveň diplomantka hledá tyto signály v prostředí školy, která může – při soustředěnější pozornosti - objektivněji zvážit hloubku těchto signálů a aktuálnost zásahů.

Předložená práce má teoretickou část (str. 12 - 50) a část empirickou. V teoretické části diplomantka prokazuje, že se seznámila se základními pojmy, se kterými v práci operuje. V rámci charakteristiky vývoje dítěte hovoří o změnách v pubescenci (možná by toto období mělo být zasazeno do vývojových stádií před pubescencí a mělo by se odlišit od adolescence), letmo rozebírá vliv formativního působení rodiny (základní funkce rodiny), školy a vrstevníků na vývoj mladého člověka.

V další části práce se zaměřuje na pojem „rizikové chování“, přičemž za základ přejímá definici Matouška a Macka. V rámci obhajoby by měla vysvětlit, jak chápe tezi, kterou uvádí na str. 19, že “rizikové chování v sobě také nese socializační funkci, která má v období dospívání formu přiměřeného experimentování“ – do jaké společnosti rizikovým chováním vrůstá?

Dále se diplomantka věnuje podrobněji některým druhům rizikového chování. Hovoří o problematice agrese a agresivity, šikaně ve školním prostředí, problematice krádeží a vandalismu, záškoláctví, lhaní a svou pozornost též zaměřuje na otázky alkoholové a nealkoholové toxikomanie a poruchy stravovacích návyků. Čerpá při tom z řady autorů. Vytknout lze snad jistou nepečlivost ve formulacích, např. na str. 24 „... Říčan (1995) uvádí, že významným důvodem, proč je dítě ohroženo agresí, je jeho odlišnost, kterou se dítě projevuje od kolektivu. (...) O šikanu jde tehdy, pokud oběť takové jednání přijímá

s pokorou (spíše snad s ponížeností), brání se (má být asi nebrání se) nebo ho neoplácí (...). Nepřímé znaky jsou horší, protože se hůře diagnostikují. Projevují se v chování obětí. Například se dítě nemůže (snad obává se) po prostorách školy pohybovat samo...“, a též jistou nevyváženost výkladu zde i v pasáži o prevenci.

Druhá část práce je empirická, prezentuje výsledky vlastního empirického šetření diplomantky. Cílem výzkumného šetření – který se v zásadě podařil naplnit - bylo zjistit, v jaké míře mají žáci 2. stupně základních škol ve Dvoře Králové nad Labem osobní zkušenost s určitými formami rizikového chování. Nástrojem metody sběru dat byl dotazník, diplomantka byla inspirována dotazníkem, který vznikl v rámci výzkumu ISRD-2 (Buriánek a kol.). Diplomantka byla při snímání dotazníků značně aktivní - sejmula v šestých a devátých třídách ZŠ 384 pro zpracování vyhovujících dotazníků (191 chlapců, 193 dívek , šestou třídu navštěvovalo 181 žáků a devátou třídu 203 žáků). Dotazník obsahoval velmi rozsáhlou baterii 108 otázek, ty pak měly umožnit verifikaci 20 hypotéz.

Práce přinesla celou řadu zajímavých zjištění, jejich vypovídací hodnota je ovšem do jisté míry ovlivněna způsobem formulování dotazu a skupinovým snímáním (často citlivých) dat. Tak např. otázky 30 – 36 nespecifikují, zda se jedná o výskyt jevu v celé školní docházce, či v nedávné minulosti. Nicméně zjištěné informace - vhodně dokreslené tabulkami a grafy - mohou být zajímavé zejména pro pedagogy základních škol, mohou mnohé naznačit o chování žáků a jejich sociálním zázemí.

Závěr: Diplomantka téma zpracovala na odpovídající úrovni, použila v teoretické části značné množství literatury a provedla rozsáhlé empirické šetření. Navrhují – podle způsobu obhajoby – klasifikovat diplomovou práci známkou **velmi dobře až výborně**.

29.8.2014

PhDr. Kazimír Večerka, CSc.